

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. Contritionem esse actionem bonam, & liberam, atque ad Euangelium
pertinentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

QVARTA, An includat propositum benè viuendi. QVINTA, An sit necessaria ad iustificationem. SEXTA, An summum dolorem exigat. SEPTIMA, An vim habeat peccatorum Deo reconciliandi. OCTAVA, An ante Absolutionem Sacerdotis. NONA, An peccata omnia delere queat. DECIMA, An attritio sit donum Dei.

CAPVT II.

Contritionem esse actionem bonam, & liberam, atq; ad Euangelium pertinentem.

VT à PRIMA quæstione principium faciamus: Sciendum est, magnam partem Lutheranorum in ea sententia esse, vt Contritio nihil sit aliud, nisi terror quidam cōceptus ex consideratione peccatorum, & suppliciis, quæ diuina lex peccatoribus comminatur. Cui dogmati tria veluti paradoxa adiungunt. PRIMUM, Contritionem non esse liberam, sed coactam, & extortam; immò non esse actionem, sed meram passionem: non enim homo se ipse conterit, vt ipsi dicunt, sed Deus est qui eum conterit malleo legis, & minarum. SECUNDUM, Contritionem ad Legem, non ad Euangelium pertinere; Lex enim est, quæ supplicia comminādo terret, Euangelium autem Christum offerendo consolatur: proinde Pœnitentia, quæ Contritione & Fide (vt ipsi loquuntur) constat, partim à Lege, partim ab Euangelio pendet. TERTIUM, Contritionem nō modò non esse opus bonum, sed etiam hominem omnino opere spoliare; & peccatis ac maledictionibus replere, & eo modo mortificare, atque occidere, vt deinde per Fidem uiuificetur, & resurgat, ac bonis omnibus repleatur.

Lutherus in prima disputatione contra Antinomios, proposit. 2. scribit, Contritionem esse tactum, & sensum legis in conscientia: & proposit. 30. scribit, esse afflictionem, ac passionem, quam conscientia pati cogitur, etiam si nolit. In articulis quoque Smalchaldicis, tit. de Pœnitentia, dicit Contritionem non esse actiuam, sed passiuam; & comparat Legem fulmini prosterntenti, & citat verba illa Hierem. 23. *Verba mea sunt quasi malleus conterens petras.*

Eandem sententiam acriter tuentur Ioannes Wigandus & alij rigidi Lutherani, vt intelligi potest ex Colloquio Altemburgensi: nam in collatione 4. vbi respondent rigidi Lutherani ad 3. scriptum Wittembergensium, siue mollium, (vt in eo Colloquio nominantur) Electoralium Lutheranicorum, in argumento 21. hæc verba habentur: *Tam Lex, quam Euangelium, ad conuersionis doctrinam pertinent; quæ tam confundenda non sunt. Lex quidem ad Contritionem pertinet, Rom. 3. sed Euangelium ad secundam partem conuersionis, nempe ad Fidem, referendum est.* Et infra: *Contritio non est opus nostrum, est potius passio nostra, qua conterimur, & concutimur.* Et infra: *Nos passui tantum sumus, nos nihil agimus, sed patimur: ipse Deus nos conterit, non ipsi nos.* Et infra: *Proptetates Contritionis sunt, hominem vel pertinacem vel hypocritam, exuere & expoliare ab omnibus suis bonis operibus; eumque replere innumerabilibus peccatis, hoc est, recognitione peccatorum, concutere eum timore, tremore, horrore.* Et infra: *Manifestum igitur est, Legem ad Contritionem pertinere, Contritionem autem nos priuare omnibus operibus bonis coram Deo in negotio salutis; & peccatis, atque maledictione nos replere.*

Ad eandem sententiam accedere videtur Kemnitius, in 2. part. Examini Tridentini Concilij, cap. 3. de Pœnitentia pag. 942. & 943. docet, Contritionem ad Legem pertinere, & eandem ad Euangelium. Et cap. 4. pag. 955. scribit, Contritionem non esse opus liberi arbitrij, cum Spiritus sanctus per verbum prædicatum, auditum, & cogitatum, illam in nobis excitet, inchoet, operetur, & efficiat. Idem scribit, Contritionem, nisi accedat Fides, quæ statuat nobis remitti peccata propter Euangelium Dei; esse fugam Dei, & fremitum aduersus Deum, quibus tandem ruitur in æternum exitium. Hæc ille.

Contra autem sentiunt, Contritionem esse opus bonum & nostram actionem, & ad Euangelium pertinere; Lutherani molles, vt perspicuum est ex Colloquio Altemburgensi citato, vbi ponitur responsio Electoralium Theologorum quartum scriptum Saxoniorum: cum quibus etiam Calanus sentit lib. 3. Instit. cap. 3. §. 20. Et hæc est verior sententia omnium Catholicorum: vt autem facilius, & clarius veritas comprobetur, subiiciam aliquot propositiones.

PRIMA propositio: *Contritio non est terror ex minis legis conceptus.* Hæc propositio probata est in libro superiore, cap. 19. & sanè præter argumenta eo loco adducta, nomina ipsa, & metaphoræ vnde sumpta sunt ea nomina, satis apertè docent, aliud esse, terri & contremiscere; aliud verò, conteri, molli, & scindi. Potest enim res integra & dura commoueri, & tremere: at non potest dura simul & mollis, integra & scissa seu contrita permanere. Quemadmodum autem cum lapidea moles ita conteritur, vt in puluerem redigatur; durtiem & tumorem deponit, vt iam flecti & formari se facile finat ad artificis arbitrium: sic etiam cor peccatoris durum ac tumidum, Dei legibus & imperio resistens, per Contritionem molliatur, humiliatur, legi Dei se subdit, pristinam suam durtiem & tumorem deponit. Et idè in Scripturis idem est, cor contritum, & cor carneum: Deus enim quasi malleo conterit petras, vt dicitur Hierem. 23. quando aufert cor lapideum, & donat cor carneum, iuxta Ezechielem cap. 11. vt exponit Hieronymus in commentario Hieremiæ ad cap. 23.

RURSUS ferè semper humilitas cum Contritione coniungitur, vt Psal. 33. *Propè est Dominus iis qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabuntur.* in quem locum Basilii & Augustinus pro tribulato, CONTRITO, legunt, & cor contritum, cor humile esse dicunt, quia sequitur in Psalmo: *Et humiles spiritu saluabuntur.* Sic etiam in Psalmo 50. *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* quem locum tractas Chrysostomus homil. 9. in epist. ad Hebr. docet Contritionem sine humilitate esse non posse. Cum igitur Contritio durtiem & tumorem, ac proinde peccati affectum, secum non patiat, dubitari non potest, quin aliud sit Contritio, aliud simplex terror. Siquidem terrores in corde duro, & superbo esse possunt, vt perspicuum est in primis de Satana & Angelis eius, qui credunt, & contremiscunt, Iac. 2. & tamen nec peccatum suum oderunt, nec tumorem aut obstinationem vnquam deponunt. Planum est etiam de Felice illo Syriæ Præsidi, qui audiens Paulum de futuro Iudicio disputantem, non leuem terrorem concepit, vt scribit S. Lucas Actor. 24. nec tamen Contritionem habuisse dici potest, cum retinuerit cor lapideum, & nec infidelitatem, nec cetera sua peccata dimiserit.

DEINDE,

DEINDE, Scriptura Contritioni tantam vim tribuit, vt Dauid dicat: *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Psalm. 50. & Dominus apud Isaiam: *Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & tremementem sermones meos?* Isaiæ 66. & quod supra citauimus: *Propè est Dominus iis, qui tribulato, id est, contrito, sunt corde,* Psalm. 33. Quis autem credat, terrores illos, qui in hominibus impiis, & in ipsis Dæmonibus esse queunt, a Deo non posse despici, & super eos, qui ita terrentur, semper Dominum clementer aspiciere, ac propè esse Deum his, qui supplicia & tormenta sustinent, vt interim peccata non deserant?

DENIQUE Scripturæ diuinæ, & S. etiam Patres, cùm describunt veram animi contritionem; nō solos pauores & terrores, sed gemitus, lachrymas, suspiria, dolentis animi, & peccata detestantis, nobis proponunt.

SECUNDA propositio: *Contritio non est passio, sed actio, & ea libera, nō coacta.* Hæc propositio aduersus eosdem Lutheranos nullo negotio confirmari potest. Nam IN PRIMIS exstant apertissima præcepta diuina de Contritione. Ioëlis 2. *Scindite corda vestra.* Matth. 3. *Pœnitentiam agite.* Actor. 17. *Nunc annunciat hominibus, & omnes vbiq; Pœnitentiam agant.* At ridiculum est, ad passionem coactam, & non potius ad liberam actionem, eiusmodi præcepta referre. Quorsum enim imperentur ea, quæ nō sunt in nostra potestate, & quæ, velimus nolimus, tolerare cogimur? quis nisi amens hortaretur aliquem, vt fulmine de cælo cadente, aut leone sibi occurrente, paueret?

DEINDE Contritio gratissimum Deo sacrificium est, vt ex Psal. 50. supra ostendimus; & oculos Domini ad se trahit, vt ex cap. 66. Isaiæ intelligi potest: & promissionem habet misericordiæ, & gratiæ, vt Scripturæ passim testantur. At passio coacta nihil habet, vnde placeat Deo, vt notum est: Contritio igitur non mera passio, sed actio, eaque voluntaria ac libera esse debet.

DENIQUE non alia de causa Contritionem Aduersarij passionem esse volunt, & extortam, atque coactam, nisi quia sibi persuaferunt, Contritionem nihil esse aliud, nisi terrores illos ex minis præceptorum conceptos: neque enim fieri posse videtur, vt menti obiiciatur peccatum proprium, & simul

ira Dei in peccatores, & supplicia æterna peccatoribus præparata, quin terror, & pauor ingens hominem ista cogitantem inuadat. Atqui iam satis ostendimus, longè aliud esse Contritionem, quàm istos terrores. Et licet etiam terrores isti Contritio dici possent, adhuc tamen non coacti, sed liberi dici deberent: nam supplicia ista, quæ Deus peccatoribus comminatur, non vt præsentia, & visibilia, obiiciuntur oculis, sed vt futura, absentia, inuisibilia, obiiciuntur menti. Proinde nisi quis seriò animum applicet ad ea cogitanda, nõ facilè commouetur: applicare autem animum ad ea, vel ab eis eundem animum auocare, in nostra potestate est. Quocirca plurimè conciones audiunt, & libros sacros legunt, qui tamen non extimescunt: & Dominus ipse, cùm per Prophetas, tùm per se ipse, ad hunc timorem hortatur, quod sanè non faceret, si timere, vel non timere, in potestate nostra nõ esset. Eccles. 12. *Time Deum, & mandata eius observa.* Eccles. 7. *In tota anima tua time Dominum.* Psal. 33. *Timete Dominum omnes sancti eius.* Lucæ 12. *Timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in Gehennam; ita dico vobis, hunc timere.*

SED vnum est argumentum, quod & Lutherus, & Lutherani passim obiiciunt. Hierem. 23. *Quid paleis ad triticum, dicit Dominus? nunquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petras?* certè ignis violenter comburit, quidquid illi obiicitur: & malleus petras conterit, sine vlla ipsarum cooperatione.

AT facilis responsio est. Nam, vt S. Hieronymus in commentario loci huius admonet, comparat Dominus verba sua cum verbis falsorum Prophetarum, atq; in eo discrimen ponit, quòd illi prædicarent ea, quæ auditoribus placebāt, quæque eis nihil prodesse poterant cùm essent vana, & falsa; vnde etiam paleas nominat, quæ medullam non habent, neque alere & sariare possunt: ipse verò per Prophetas suos flagella, & supplicia imminetia nuntiaret, & non dulcia, sed vtilia concionaretur, quæ vim habebant ad Pœnitentiam commouendi. Itaque Dominus verba sua, triticum, ignem, & malleum appellauit: triticum, quòd vtilia, & solida essent, ignem, quòd acriter pungerent, ac pudore afficerent auditores; malleum, quod ad conterenda & humilianda corda non parum valerent. Proinde metaphora ignis & mallei, non ad tollendam homi-

homi-

hominum cooperationem, sed ad efficaciam prædicationis Propheticae indicandam, atq; ad eam, à somniis & falsis pollicitationibus Pseudoprophetarum distinguendam, referenda est. Alioqui, sicut ipse Dominus dicitur verbo suo quasi malleo petras contere, quia Contritionem in nobis, partim interna gratiæ aspiratione, partim externa prædicatione operatur: sic etiam dicuntur homines corda sua contere, quia diuinæ operationi per liberum cooperantur arbitrium. Sic enim legit Augustinus in Psal. 33. *Iuxta est Dominus iis, qui obtinuerunt cor*, pro eo quod nostra editio habet: *Prope est Dominus his, qui tribulato sunt corde*. Et perspicue Ioelii 2. Dominus clamat: *Scindite corda vestra*. Et sicut Ezechiel 36. Dominus ait: *Dabo vobis cor nouum, & Spiritum nouum*. sic etiam ait Ezech. 18. *Facite vobis cor nouum, & Spiritum nouum*. Et sicut Micheæ 7. legimus: *Proiiciet in profundum maris omnia peccata nostra*. sic etiam legimus Ezech. 18. *Proiicite à vobis omnes prauaricationes vestras*. Et quemadmodum nos Deum oramus: *Conuerte nos Deus salutaris noster*. Psal. 84. sic ille vicissim postulat à nobis: *Conuertimini, & agite Pœnitentiam*, Ezech. 18.

Quare cum & Deus conterat corda nostra, & nobis imperet vt ea scindamus, & conteramus; cum det nobis cor nouum, & velit vt nos ipsi nobis faciamus cor nouum; cum proiiciat peccata nostra, & nobis, vt ea proiiciamus, mandet; cum nos ipse conuertat, & pœnitentiam nobis inspiret, & simul, vt conuertamur & pœnitentiam agamus, iubeat; nulla remanet dubitatio, quin ad Contritionem nostram verè cooperemur, & sit Contritio non mera passio, sed etiam actio, eaque voluntaria, ac libera.

TERTIA propositio: *Contritio ad Euangelium maxime pertinet*. Hæc est aduersus eosdem Lutheranos, & probatur PRIMO ex vaticinio Ezechielis, cap. 11. & 36. vbi Dominus pollicetur filiis Testamenti noui, spiritum nouum, & cor carneum pro corde lapideo: idem enim est, cor lapideum & condurum, idem etiam, cor carneum & cor contritum, vt S. Hieronymus docet in illud Hierem. 23. *Quasi malleus conterent petras*.

SECUNDO id probatur. Nam Christus auctor Euangelij Contritionem prædicauit, cum diceret: *Pœnitentiam agite*.
appre

appropinquabit enim regum cœlorum. Matth. 4. & rursus: *Non Veni, inquit, Vocare iustos, sed peccatores ad Pœnitentiam,* Luca 9. Apostoli quoq; à Christo missi ad euangelizandum, exeuntes prædicabant, vt pœnitentiam agerent, Marci 6. Et rursus post resurrectionem suam explicans Christus Lucę vlt. quod Euangelium prædicandum esset in nomine suo: *Oportet, inquit, prædicari Pœnitentiam, & remissionem peccatorum, in omnes Gentes.* Actor. 5. Petrus dicit Christum exaltatum à Patre, ad dandam pœnitentiam Israël. Actor. II. *Ergo & Gentibus Pœnitentiam dedit Deus ad vitam.* Actor. 17. *Et tempora quidem huius ignorantia despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, vt omnes vbiq; Pœnitentiam agant.* Act. 20. Paulus se prædicasse dicit Iudæis atque Gentilibus, Pœnitentiam in Deum, & fidem in Dominum nostrum IESVM CHRISTVM: & cap. 26. iterum affirmat se prædicasse, vt pœnitentiam agerent, & conuerterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Ac ne omnia persequamur, plena sunt volumina Euangelica & Apostolica, testimoniis. Quare nisi à Pœnitentia Contritionem excludere velint, aut Christum & Apostolos non Euangelij, sed legis veteris prædicatores faciant, non possunt vlllo modo negare, quin Contritio ad Euangelium propriè pertineat.

PRÆTEREA lex vetus, vt à noua distinguitur, non habet promissionem gratiæ, neq; eius opera Deo sunt grata. Nam si ex lege esset iustitia: *Christus gratis mortuus esset,* ait Apost. Gal. 2. &, *Qui operatur, nimirum sine gratia, quæ propria est Testamenti noui, habet gloriam, sed non apud Deum.* Rom. 4. & *Idoneos nos fecit ministros noui Testamenti, non litera, sed spiritu: litera enim occidit, spiritus viuificat.* 2. Cor. 3. vbi litera Legis sine spiritu Euangelij, tantum abest, vt vitam adferre dicatur, vt etiam dicatur occidere. At Contritio Deo gratissima est, & gratiæ, ac vitæ promissionem habet. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus.* Psal. 50. Sacrificium autem idèo nominatur, quia instar sacrificij Deo grata & accepta Contritio est. Item in eodem Psal. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicias.* Et Isai. 66. *Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu?* Et Deut. 4. *Inuenies eum, si quaeseris in toto corde tuo, & in tota tribulatione anima tua.* Et Ezech. 18. *Si impius egerit Pœnitentiam, &c. Vita viuet.*

Cùm

Cùm igitur habeat Contritio, siue Pœnitentia, quæ potissimum in Contritione consistit, promissionem gratiæ, & vite sine dubitatione ad Euāgelium potius, quàm ad Legem pertinere dicenda est.

DE NI QVE si vlla ratio esset, cur Contritio ad Legem reicienda videretur, ea potissimum esset, quia proprium Legi est terrere, vt Euangelij proprium est consolari. At iam ostendimus, Contritionem non esse terrorem à Lege incussum. præterea neque illud est verum, Euangelij propriam esse consolationem, non autem minas: siquidem Euangelium, vt misericordè consolatur obedientes, & fideles, ita vehementer inobedientes & infideles exterret. Sic enim de Christo Ioannæ concionatur: *Cuius Ventilabrum in manu eius, & permittet dabit aream suam, & congregabit triticum in horreum sui paleas autem comburet igni inextinguibili.* Matth. 3. Et ipse Dominus nonne passim Matth. 5. 13. 24. & 25. Marci 9. Lucæ 12. & alibi, minatur Gehennam, ignem inextinguibilem, vermem qui non moritur, tenebras exteriores, fridorem dentium, supplicium sempiternum? Et quid est, quod Apostolus ait in ipso principio epistolæ ad Romanos: *Non erubescit Euāgelium, Virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, Iudæo primum, & Græco. Iustitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est; Iustus autem ex fide vivet. Reuelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem, & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iustitiis detinent?* certè hoc loco perspicuè Paulus docet, Euāgelium continere non solùm credentium salutem, sed etiam minas iræ Dei erga peccatores. Quare nulla omninò remanet dubitatio, quin Contritio ad Euāgelium pertinere dicenda sit.

QVART A propositio: *Contritio non spoliat hominem bonis operibus, & peccatis, ac maledictionibus replet, sed contritio potius, & ipsa est opus bonum, & à peccatis liberat, & bona opera, ac benedictiones adducit.* Hæc propositio satis probabitur, si fundamenta Aduersariorum cognoscantur, & euectantur.

Duo sunt igitur fundamenta ipsorum. VNVM, quia experientia testatur, eos, qui veram Contritionem peccatorum habent, se ipsos contemnere, ac detestari, nihilque in se boni, sed multa mala agnoscere, atque idcirco se indignos gratiæ dignos

dignos odio, & suppliciis iudicare. *ALTERVM*, quia terrores illos quos ipsi Contritionem vocant, antequam fides certa remissionis peccatorum accedat, nihil aliud esse volunt, nisi fugam Dei, fremitum aduersus Deum, viam ad desperationem, atque exitium sempiternum.

SED in utroque multum errant. Nam quòd homo se bonis operibus vacuum, & peccatis onustum cernat, non est Contritionis effectus, sed partim humilitatis, partim discussionis, & cognitionis sui ipsius: Cōtritio verò, eius cognitionis non causa est, sed effectus. Non enim quia conteritur quis, idè se peccatis plenum agnoscit, sed è contrariò, quia se videt peccatis plurimis coopertum, idè conteritur, angitur, dolet. *Quemadmodum* in rebus corporalibus, non idè vulneribus ac morbis replemur, quia dolemus: sed quia vulneribus ac morbis nos plenos cernimus, idè dolemus. Et facinorosi homines, non quia supplicium timent, & viso patibulo ac iudice, terrentur, idè furtis, rapinis, homicidiis replentur; sed contrà, idè timent ac terrentur, quia furta, rapinas, homicidia sua nouerunt. Perperam igitur loquuntur Aduersarij, cum nos per Contritionem omnibus bonis operibus spoliari, & peccatis ac maledictionibus repleri affirmant.

Deinde, quòd attinet ad *ALTERVM* fundamentum: nihil absurdius dici potest, quàm, Contritionem ante certam illam fidem remissionis peccatorum, esse fugam Dei, fremitum contra Deum, viam ad desperationem, & exitium sempiternum; præsertim apud Aduersarios, qui Contritionem, etiam vt fidem præcedit, à solo Deo esse contendunt. Nam & *Kemnitius* loco notato dicit, Contritionem esse opus Spiritus sancti in nobis, non autem liberi arbitrij: & *Lutherani* illi Saxonici, siue rigidi, in Colloquio Altemburgensi, loco antea citato, dicunt Contritionem esse opus bonum, sed Dei, non hominis; hominem enim pati, non agere, dum conteritur. At si Contritio ista opus Dei est, quo pacto tam mala est, vt sit fuga Dei, fremitus contra Deum, & via ad desperationem, & exitium sempiternum? num Deus in nobis id efficit, vt eum fugiamus, vt contra eum fremamus, vt in desperationem, & exitium sempiternum ruamus? Hæc sanè opera non Deo, sed Diabolo auctore digna sunt: nisi cum Manichæis etiam Diabolum Deum faciatis.

Kkkkk

DEINDE

DEINDE Niniuitæ, teste Iona cap. 3. nōne de remissione peccatorum dubitabant, cū dicerent: *Quis scit, si conuertatur, & ignoscat Deus?* tamen territi & compuncti ad prædicationem Ionæ, non fugiebant à Deo, neque aduersus eum fremebant, sed eum potius Pœnitentiæ operibus placare satagebant, & ea ratione tandem misericordiam impetrârunt. Vera igitur Contritio etiam sine certa fide remissionis peccatorum, non est fuga Dei, neque replet hominem peccatis, neque bonis operibus priuat, sed est potius sacrificium Deo gratissimum, & antidotus peccatorum, & via ad gratiam, & salutem.

Compunctio, inquit S. EPHREM in libro de iudicio extremo, cap. 5. *sanitas animæ est, illuminatio mentis est: compunctio remissionem delictorum nobis acquirit: compunctio IESVM Unigenitum facit in nobis habitare.* Et infra: *Grandis*, inquit, *virtus est lachrymarum, multumq; preualent lachrymæ, quæ secundum Deum sunt.* Et S. IOANNES CHRYSOSTOMVS homil. 5. de Pœnitentia: *Pœnitentia*, inquit, *est medicamentum, peccatum extinguens, donum cœlitus datum, virtus admirabilis, gratia vim legum superans.* Atque ad eundem modum loquuntur ceteri Patres, quos non est opus hoc loco adducere, cū eorum testimonia in laudem Pœnitentiæ siue Contritionis, passim occurrant.

NEQUE tamen Contritionem sine omni spe veniæ esse posse concedimus, sed solum sine certa illa fide remissionis peccatorum, quam Lutherani requirunt: sequimur enim sanctum CYPRIANVM in sermone de lapsis, ita loquentem: *Nec desperantes misericordiam Domini, nec tamen iam veniam vindicantes.* A qua sententia Concilium Tridentinum nequaquam recessit, cū & sess. 6. cap. 9. detestetur inanem fiduciam hæreticorum, qui certa fide credendum esse docent remissa esse peccata: & sess. 14. cap. 4. cum vera Contritione, spem misericordiæ consequendæ coniunctam esse debere affirmet.

